

Λαογραφική Έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων
Αριθμ. Έκπομπής 94. Μετάδοσις έκπομπής 18-12-1975

....Σήμα....

Άκούτε τήν λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων "Ποντιακή Ήχώ", πού γράφει καί επιμελείται ο Στάθης Εύσταθιάδης.

...Τό σήμα σβήνει...

Άγαπητοί άκροαταί.

Στήν άρχή της σημερινής μας έκπομπής θά παρουσιάσωμε ένα άπό τά πιο έκλεκτά δημοτικά τραγούδια του Πόντου. Ο λαϊκός ποιητής μέ τό τραγούδι του αύτό δίνει διέξοδο στη συγκίνηση της ψυχής του, χρησιμοποιώντας σαν σύμβολο τό άγριο έλάφι, τ' άγρέλαφον. Μέ τούτη άκριβώς τήν ονομασία "Άγρέλαφον" είναι γνωστό τό σχετικό άσμα.

Σύμφωνα μέ μία παράδοση, τό έλάφι είναι τό μόνο ζώο, πού δακρύζει, όταν δοκιμάζει βαθύ πόνο. Στο γνωστό έλλαδικό δημοτικό τραγούδι της Λαφίνας τό ζώο τούτο γίνεται σύμβολο, πού έκφράζει τό μεγάλο παράπονο μιας σκλαβωμένης περιοχής του Έθνους, πού καρτερεί τήν άπελευθέρωση.

"Όλα τά έλάφια βόσκουνε κι' όλα δροσολογιοϋνται

καί μία λαφίνα γ' ταπεινή δέν πάει κοντά μετ' άλλα

Στό όμνυμο ποντιακό τραγούδι τό άγρέλαφον είναι θλιμμένο καί δέν βόσκει στο λειβάδι. Υπάρχει καί έδώ, κατ' άρχήν, ή ίδια αναλογία. Όμως τό ποίημα πρός τό τέλος παίρνει άλλη κατεύθυνση. Τό έλάφι θρηνεί όχι γιά κανένα έλαφάκι, αλλά γιά ένα άλλο ζώο. Δέν θρηνεί ή μάνα γιά τό παιδί της, όπως συμβαίνει σέ άλλα ανάλογα τραγούδια. Τό έλάφι στο ποντιακό αύτό τραγούδι θρηνεί γιά μία άγελάδα, πού τήν ήξερε άπό τήν μικρή της ηλικία, όταν ήταν δαμαλίτσα, άγελάδ:

Τη πατέρας λι' τ' άγελάδ; τη μάνας λι' τό χτήνον

Έρθεν ο λύκον κι' έφαεν καί κλαίει τό λειβάδι

Υπάρχει βαθύς συντοπισμός. Ο λύκος είναι ο έχθρος του έθνους. Αυτός κατασπαράζει την εύλογη μένη χώρα με την ένδοξη ιστορία. Τό έγκλημα του έχθρου του Έθνους είναι αποτρόπαιο. Προκαλεί την άγανάκτηση και αυτών των ζώων. Κλαίει και η φύση ακόμα.

Οι αληγορισμοί και συμβολισμοί του ποιήματος έχουν τό λόγο τους, γιατί τό ξέσπασμα της ψυχής μέσα στην σκλαβιά μονάχα έτσι μπορεί νά γίνει. Τών ανθρώπων τά δάκρυα πηγαίνουν στην καρδιά τους, ενώ μιὰ λαφύνας ο θρήνος ξεσπά έλεύθερα για εκείνους, που δέν μπορούν νά φανερώσουν τόν πόνο τους, για τους σκλαβωμένους Έλληνες.

Τό τραγούδι εκφράζει θαυμάσια και τόν σημερινό πόνο των πανελλήνων για τό δράμα της Κύπρου.

...λύρα τραγούδι...

Ακολουθοῦν παραδοσιακοί σκοποί και τραγούδια από διάφορες περιοχές του πόντου.

...λύρα τραγούδι...

(4 σκοποί)

Και τώρα τό ταινιό μας ανέκδοτο. Σατιρίζει τους επίπολαιους τύπους, που άδιαφοροῦν για τά χρέη τους, για την επιστροφή χρημάτων, που πήραν δανεικά.

-Νέπαι, Κώστη, έκείν' τά χρήματα, ντό έδάντισα σε, πότε θά δής μ'άτα; Από-
σον καιρός έδέβαιν και...

-Ναι, ναι, Γιάννε, ξά' μ'ή στεναχωρέυεσαι, άτό τό χρέος πάντα έχ'άτο σό
νοῦ μ'; σό νοῦ μ' έχ'άτο.

Έδεβήναν τά εβδομάδας και τά μήνας και ο Κώστης πάντα θά έδηνεν
τά δανεικά και καίταν σό λόγον άτ'···κι' εύριζον.

-Νέπαι, Κώστη... έκείν' τό χρέος...

-Ναι, ναι, Γιάννε.. σό νοῦ μ' έχ'άτο..

Ο Γιάννης έπουγαλευτεν. Εάν έντάμωσεν τόν Κώστην έναν ήμέραν.

-Κώστη, έκείν' τά δανεικά... έκείνο τό χρέος...

-Γιάννε, είπα σε, σό νοῦ μ' έχ'άτο.. *παντα εως σονουμ εχάτο σο νοουμ εχάτο*

-Όλαν, Κώστη, έπουγαλεύτα, μιαν νά έβγαλνες άτο άπό νοῦ σ' και έδηνες *μαλο*

μ'ατο.

...λύρα τραγούδι...

Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μέ νεοποντιακά τραγούδια.

...Λύρα τραγούδι...

(2 σιμπού)

Κοντά σας πάλι τήν ἐρχόμενη εβδομάδα τήν ίδια μέρα καί ὥρα.

...Σήμα...

Ἀκούσατε τήν λαογραφική ἐκπομπή τῆς Π.Ε.Π.Σ. "Ποντιακή Ἠχώ",
πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

...Τό σήμα σβήνει...